HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תניא כוותיה דר' אמי (א) דקתני בין שעשה בה מאמר ובין שלא עשה בה מאמר א"נ מרישא דקתני משנכנסה לרשותו נגמרה לו ואי דלא קדיש מאי נגמרה לו תפשוט מיניה כשעשה בה מאמר מאי וכשאר דברים כן נדרים דקתני אמר רבא הכי קתני אי אתה מודה שאין חייבין סקילה כנערה המאורסה אמר רב אשי מתני' נמי דיקא אין יבמה גמורה לאישה כשם שארוסה גמורה לאישה:

מתני' (א) [א]האומר לאשתו כל הנדרים שתדורי מכאן עד שאבא ממקום פלוני הרי הן קיימין לא אמר כלום הרי הן מופרין ר' אליעזר אומר מופר וחכ"א [ב]אינו מופר אמר ר"א אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור אמרו לו הרי הוא אומר [1]אישה יקימנו ואישה יפרנו [ג]את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר:

גמ' איבעיא להו לר"א מיחל חלין ובטלין או דלמא לא חלין כלל למאי נפקא מינה כגון

רש"י

ומאי תניא כוותיה (ב). ממאי משכחינן הכא דתניא כוותיה דר' אמי דכשעשה בה מאמר פליגי: **מדקתני ר"ע אומר כלום חלקנו בין יבם כו' בין שעשה בה מאמר כו'.** מכלל דשמעיה ליה לר"א דאמר דכשעשה בה מאמר יפר והכי מהדר ליה ר"ע הכי: **א"נ.** מדקאמר ר' אליעזר ברישא משנכנסה לרשותו נגמרה לו אשה שיש לו חלק בה וכו' אינו דין שתגמר לו ואי דלא קדיש דלא עשה בה מאמר מאי נגמרה לו איכא: **אי אתה מודה.** שאפילו עשה בה מאמר שאין חייבין עליה סקילה כנערה המאורסה הלכך לגבי נדרים נמי לא הוי כארוסה והכי אינו יכול להפר לה: **מתניתין נמי דיקא.** כרבי אמי (ג) טעמא דר"ע דאמר בברייתא וכשאר דברים כן נדרים משום סקילה הוא דקאמר: **דקתני אין היבמה גמורה לאישה.** מדקא קרי לה ליבמה אשה אלמא כשעשה בה מאמר עסקינן ומדאמר הכי דאיכא נמי להקיש לארוסה שמע מינה דמשום סקילה הוא דקאמר ר"ע דאינו מפר כשם שמפר לארוסה: **מתני' הרי הן קיימין לא אמר כלום.** דנדרים שלא באו לעולם אינו יכול לקיים: **שבאו לכלל איסור.** שכבר נדרה וקא חייל עלה אפילו הכי מפר כ"ש דמפר אותן שלא באו לכלל איסור כשיבאו דעדיין לית בהו ממשא. אבל לענין קיום אי אפשר שידון כך דנדרים שכבר באו לכלל איסור דין הוא שיקיים הלכך לא אמר כלום לדברי הכל: **את שלא בא לכלל הקם.** שעדיין לאו באו לעולם ואי אפשר לקיימו כדקתני דכי אמר הרי הן קיימין לא אמר כלום: **אינו בא לכלל הפר.** דאינו יכול להפר: **גמ' מיחל חיילי.** עלה ובטלי לאלתר משום (ד) דהפרה קודם לכן: **או דילמא לא חיילי כלל.** דהפרה דעבד קא מהניא דלא חיילא עלה שום נדר: דאי

ר"ן

ג) **תניא כוותיה דר' אמי.** דאוקמה [עד.] להא דר' אליעזר כשעשה בה מאמר: **מה אשה שאין לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו.** דהיינו ארוסה: **משבאת לרשותו.** היינו משקדשה והיינו לישנא דמשבאת דאילו נשואין בלשון כניסה מדכר להו תנא כדתנן (לעיל עג:) עד שתכנס לרשותו: **נגמרה לו.** לענין הפרת נדרים דמפר בשותפותיה לאב: **אשה שיש לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו.** דהיינו יבמה שהיה לו חלק בה משום זיקה קודם שעשה בה מאמר: **משבאת לרשותו.** דהיינו כשעשה בה מאמר אינו דין שתגמר לו ויהא זכאי יבם להפר נדריה בשותפות: **כשאר דברים כן נדרים.** משאר דברים אתה למד שאין היבם מפר נדריה שהרי לשאר דברים אינה כארוסה ואפילו עשה בה מאמר וכדמפרש לקמן אף להפרת נדרים כן שאינה כארוסתו ואינו מפר נדריה אפילו בשותפות: **תבל עליך בן עזאי.** על עצמו היה דואג מפני שלא שימש את ר"ע ד): **מאי תניא כוותיה דר' אמי.** דאוקמה בשעשה בה מאמר היכא תניא כוותיה: **דקתני בין שעשה בה מאמר.** אלמא שמעיה ר"ע לר"א דבעשה בה מאמר מיירי: **אי נמי מרישא.** דקתני משנכנסה לרשותו נגמרה לו. האי לישנא לאו דוקא דהוה ליה לאתויי אשה שיש לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו משבאת לרשותו אינו דין שתגמר לו אלא ריש מילתא נקט: **מאי כשאר דברים כן נדרים דקתני.** מאי נינהו אותן דברים דקא יליף נדרים מינייהו: **שאין חייבין עליה סקילה.** שאין חייבין על היבמה סקילה ואפילו עשה בה מאמר. אלמא לא עדיף מאמר דיבמה כקדושין דארוסה: **מתניתין נמי דיקא.** דמחיוב סקילה קא מייתי ראיה: **כשם שארוסה גמורה לאישה.** דארוסה בסקילה אם זינתה: ולענין הלכה קי"ל כר"ע דאינו מפר לא לאחד ולא לשנים דאע"ג דקי"ל יש זיקה ולעיל פרישנא טעמא דר"ע משום דסבירא ליה אין זיקה איכא למימר ה"מ מקמי דלייתי לה הך ברייתא אבל בתר דאייתי לה חזינן דאפילו סבירא ליה לר"ע דיש זיקה מצי אמר דלא יפר לפי שאין היבמה גמורה לאישה שאין חייבין עליה סקילה כנערה המאורסה וכיון דקלסיה בן עזאי לר"ע וזכינהו לר"א ור' יהושע בדינא דלא אהדרו ליה מידי נקטינן כוותיה וכן פסק הרמב"ן ז"ל. ומסתפקא לי כיון דיבם לא מצי מפר אב במקום יבם מן הארוסין אי מצי מפר או לא ולא ידענא אכרעותא בהא מילתא. מיהו מסתברא לי דנדרים שנדרה בבית אביה או בעודה ארוסה מצי מפר לה דהא כל היכא דליכא ארוס מת הבעל נתרוקנה רשות לאב והכא כיון דלא זכי יבם בנדרי יבמה כמאן דליתיה דמי. וממה שפרשתי למעלה (דף עא:) בשם רבותי בעלי התוס' ז"ל בההיא דב"ש סברי בנדרים נמי שנראו לארוס נתרוקנה רשות לאב נ"ל כן דהא לפי פירושם ז"ל טעמייהו דב"ש משום דכיון דנראו לארוס ראשון לא זכי בהו ארוס אחרון ואע"ג דאיתיה לארוס אחרון כמאן דליתיה דמי וכיון דכמאן דליתיה דמי קם ליה אב כאילו איתיה באפי נפשי' וליכא ארוס לדידן נמי ביבם כיון דלא זכי בנדרי ארוס ראשון אב מצי מפר. מיהו בנדרים שנדרה ברשות יבם אכתי מספקא לי. זהו מה שנראה לי בזה ולענין מעשה צריך עיון ודקדוק בדברי הראשונים ז"ל: **מתני' האומר לאשתו וכו' מכאן ועד שאבא ממקום פלוני.** מאותה שעה שאצא מכאן ועד שאבא ממקום פלוני. והיינו דקתני מכאן ולא קתני מיום זה לפי שאין דעתו אלא מיום שיצא מכאן ומש"ה לא מפר לה מהשתא דחייש דלמא בעודו אצלה תדור נדרים שירצה בקיומן וכדפרישית לעיל (דף עג.) בההיא דהאומר לאפוטרופוס: **הרי הן קיימין לא אמר כלום.** דדוקא לענין הפרה אמר ר"א מופר משום ק"ו דידיה כדמפרש ואזיל ה) (ולענין הקמה אדרבה היא הנותנת) אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור שהם חזקים ביותר שכבר חלו לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור ולא חמירי כולי האי אבל לענין הקמה אדרבה דנהי דאשכחן דנדרים שחלו דחמירי מצי לקיומי מאן לימא לן הכי בנדרים שעדיין לא חלו דלא אלימי: **את שבא לכלל הקם.** נדרים שחלו: **לא בא לכלל הקם.** נדרים שלא חלו: **לא בא לכלל הפר.** דאע"ג דאיכא ק"ו בעל כרחך הקישן הכתוב: **גמ' לר"א מיחל חיילין ובטלין.** לר"א דאמר דמצי מפר נדריה קודם שתדור מי אמרינן דאותן נדרים שנדרה לאחר הפרה חיילי דהפרה לא מעכבא בהו ומיהו בטלי להו מיד או דלמא לא חיילי כלל כיון שהפר לה קודם שנדרה: ו) **דאתפיס אחריתא בהדין נדרא.** כגון שנדרה היא בנזיר ובא אחר ואמר ואני כמוה אי אמרת חיילין ובטלין הויא תפיסותא דנהי דבטילי להו מיד אפי' הכי כיון דחיילי מצי מתפיס בהו דכי אמר ואני כמוה אהריני נזירה דקאמרה קאמר ואי לא חיילי ליכא חששא הלכך לא הויא התפסה. ומקשו הכא ואפי' תימא חיילין ובטלין היכי מצי מתפיס מאי שנא ממאי דבעיא לן בריש מכילתין (דף יא:) היכא דמנח בשר שלמים לאחר זריקת דמים קמיה והתפיס ביה בשר אחר ואמר זה כזה דאיבעיא לן אי בדמעיקרא קמתפיס ואסור או בדהיתרא דהשתא קמתפיס ושרי ומסקנא דבהיתרא קמתפיס איכא למימר דלא דמי דשאני התם דאמר זה כזה ומש"ה אמר דכמו שהוא זה עכשיו קאמר אבל הכא שזו אומרת הריני נזירה והאי מתפיס בה ואמר ואני משמע ודאי דבנזירות דקאמרה קמתפיס והכי מוכחא סוגיין דנזירות שנכתוב בסמוך בס"ד. ומקשו תו הכא ונהי דחיילא התפסה מאי הוי נימא דכיון דאתפיס בה כי אבטיל נדרא קמא אבטיל נמי האי דדינא דמתפיס הכי הוא כדתנן בפ' מי שאמר (נזיר כ:) הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני כולן נזירין הותר אחד מהן הותרו כולן ולעיל נמי בפ' ד' נדרים (דף כו. וסו. במשנה) אמר דבשתלאן זה בזה הותר הראשון הותרו כולן ולאו קושיא היא כלל דלא איתמר הותר א' מהן הותרו כולן אלא בהיתר חכם שעוקר הנדר מעיקרו הלכך כל שהותר א' מהן אגלי מילתא שלא היה כאן נדר מעולם ובטלה לה התפסה דבתרא אבל בעל שאינו עוקר למפרע אלא מכאן ולהבא אע"פ שהותר הראשון אינך באיסורייהו קיימי שאין התפסה שלהם בטלה בכך וגמרא היא בהדיא

מסורת הש"ס

א) לעיל עב: נזיר יב:, ב) [לקמן עו:], ג) [שייך עוד לדף עד:], ד) [ע"כ שייך לדף הקודם], ה) [כל זה טעות הדפוס], ו) [שייך לע"ב],

תורה אור השלם

1. כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ: במדבר ל יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מדקתני בין שעשה: (ב) רש"י ד"ה ומאי תניא כוותיה דרבי אמי ממאי: (ג) ד"ה מתניתין וכו' דטעמא וכו' מדקא קרי ליבמה אשה אלמא וכו' ומדקאמר הכא דאיכא כצ"ל והד"א: (ד) ד"ה מיחל וכו' משום דהפר:

מוסף רש"י

כל הנדרים כו' הרי הן קיימין לא אמר כלום. דעדיין לא בא הנדר לעולם והיאך יכול לקיימו (לעיל עב:). **לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר.** הלכך לא מצי מפר אלא לאחר שנדרה שבא לכלל הקם (לקמן עו:).

פירוש הרא"ש

דקתני בין שעשה בה מאמר. מכלל דשמעיה ליה לר' אליעזר דאיירי בשעשה בה מאמר: דקתני משנכנסה לרשותו. דמשבא' לרשותו אחר שכבר יש לו חלק בה היינו מאמר: מתני' הרי הן קיימין לא אמר כלום. כדפרישית לעיל דהוה ליה קיום בטעות לפי שיש נדרים שלא יחפוץ וה"ר אליעזר ממי"ץ פירש כאן עוד טעם אחר שיקיים נדרים שבא לכלל איסור מאותם שלא באו לכלל איסור מיהו צריכים אנו לטעם הראשון דהא רבנן קאמרי דנדרים דלעתיד דשלא באו לכלל הקם לא באו לכלל הפר ומנא להו לרבנן דנדרים שלעתיד שלא באו לכלל הקם דהא לא אמרו ק"ו אלא ע"כ משום דהוי כמו קיום בטעות: **את שבאו לכלל הקם.** היינו נדרים שכבר חלו: גמ' מחל חיילי ובטלי. אותם נדרים שהפר כבר לאשתו כשנדרה אותם חלו ונתבטלו לאלתר או לא חיילי כלל:

עין משפט נר מצוה

מט א ב מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כח:

תוספות

מאי תניא כוותי' דר' אמי. מאיזה דבר מן הברייתא [מייתי ראיה] דר"א בשעשה מאמר קאמר: דקתני ר"ע בין שעשה בה מאמר כו'. אלמא שמעי' לר"א דבשעשה מאמר קני: א"נ מרישא. למדנו כר' אמי, מדקתני משנכנסה לרשותו כו' עד משבאת לרשותו אינו דין שתגמר לו, משבאת לרשותו דיבמה. והתלמוד אינו מביא כ"א תחלת הדבר דנגמר, ואית דגרים [א"נ מסיפא] דיבמה קסמיך, אלא פשוט בשעשה מאמר איירי: מאי וכשאר דברי'. דלעיל (עד:): שאין חייבי' עליה סקילה. גם אחר שעשה בה מאמר, (וכו ביום ויבם) [בין בשני יבמין ובין ביבם] אחד, אלמא לא נגמרה ליבם כשאר אשה ע"י המאמר, כמו כן לא יפר לה: מתני' נמי דיקא. שראיית ר"ע מטעם [שאינה] נגמרה לחיוב סקילה, דקתני אין יבמה גמורה לאישה, מדהזכיר אישה (ולא) [וגם] הזכיר ארוסה שמענו שמסקילה למד, אפי' עם האב לא יפר דאפי' כארוסה לא חשיב ליה ר"ע. ותימ' כיון דלר"א מאמר קונה קנין גמור כב"ש ור' יהושע לכאורה כב"ש ולב"ש קונה מן התורה דדרשי' (עי' קידושין יד.) ולקחה (דברים כה), וא"כ אמאי אין חייבי' עליה סקילה, ומאי קאמר ר"ע לר"י אי אתה מודה שאין חייבי' עליה סקילה: מתני' האו' לאשתו כל נדרי' שתדורי מכאן עד שאבא. פי' מאותה שעה (שאסרת) [שאצא] עד שאבא: הרי הן קיימי' לא א' כלום. לפי שאינו גומר בלבו לקיים, שיש נדרי' שלא יחפוץ בקיומם, הלכך ה"ל כקיום בטעות, לשון הקונט'. מיהו היה יכול לפי' דלכך לא א' כלום דטעמ' דר"א דמופרים משום ק"ו ולא שייך גבי קיום, דדין הוא דמקיים נדרי' (כמו) [כיון] שבאו לכלל איסור אבל אותם שלא באו לא יקיים דגרועי' הם (ואם) [ואפי'] אחר שקיים יפר. אבל צריך בפירושו בגמר דמלתא דתנן שאמרו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר, ונדרי' לעתיד אינם באים לכלל הקם, ולא אית להו ק"ו, אלא ע"כ טעמא משום דהוי קיום בטעות: אם מפר נדרי' שבאו [לכלל] איסו'. נדרי' שחלו כבר: לא יפר שלא באו לכלל איסו'. שלא באו עדיין: את שבא לכלל הקם. דהיינו נדרי' שחלו: ואת שאינם באים לכלל הקם. אותם שלא נדרה עדיין אינו יכול להקים לד"ה, דהוי קיום בטעות:

גמ' איבעיא להו [לר"א] מיחל חיילי נדרי אשתו ובטלי. פי' כשהפר לה נדרי' שעתידה לידור [מיחל חיילין] ובטלי, מי אמרינן דחיילי ובטלי אחר שחלו שהרי הפר:

SHAS MOZNAIM